

po pripomočkih, ki nam jih lahko v obilni meri nudi moderna trgovina z blagom in denarjem.

Naša „Trgovsko-obrtna zadruga“ je v tem pogledu najboljša šola našim ljudem. Tu se polagoma drug za drugim uče slovenski trgovci in obrtniki uporabljati kredit v svrhu svojih podjetij, pridobivati denarna sredstva, ki bi sicer ostala mrtva, v točneje izvrševanje svojih obveznostij nasproti svojim zalagateljem, — in poslužujejo se čedalje v večji meri vseh dobrot, ki jih nudi zadruga svojim članom. Že danes moremo reči, da je veliko slovenskih trgovcev in obrtnikov, ki bi nikdar ne bili to, kar so, ako bi ne bilo zadruga in njenega tako obsežnega poslovanja, s kakoršnim se navadne posojilnice niti ne pečajo in se po pravilih in odmerjenem delokrogu niti ne smejo pečati. — V tem pogledu je naša zadruga največja dobrotnica slovenskega naroda, za našega trgovca in obrtnika pa še posebej.

„Trgovsko-obrtna zadruga“ pa postaja tudi agresiven činitelj v gospodarskem razvoju, t. j. posega že čez slovenske meje ter objemlje v prav izdatni meri tuje sloje v krog slovenskega vpliva. O tem ne govorimo dalje, dovolj, da smo od daleč namignili. Kolike pa je to važnosti, bo vedel ceniti vsakdo, ki je doslej opazoval in čutil slovensko mizerijo v ekspanzivnosti.

Treba je pa naglašati, da je zadruga dokončala z novembrom šele 5. leto svojega delovanja. Gotovo je, da bo še napredovala in se razvijala, in po petih letih bomo mogli govoriti še o veliko lepših uspehih.

Ves nadaljni razvoj zadruga je do ene same točke že začrtan v sedanjih številih, ki so najlepša podlaga za veliko ugodnejše bodoče petletje. Na eno stran pa je v rokah naših rojakov še veliko lepši razvoj tega zavoda. To so hranilne vloge. Deležnih vlog (ki dajejo hranilnim ulogam varnost) je danes vplačanih že okroglo 630 000 kron, in to je glavnica, ki sama skrbi za naravno rast zavoda, toliko bolj, ako pomislimo, da je podpisanih deležev do danes nad 1.200.000 kron, in te krone morajo redno prihajati v izogib izgube v združeno blagajno. In s tem denarjem se da že lepo napredovati!! Hranilne vloge pa so dobrovoljni prinosi vlagateljev, da zadruga more svoje delovanje še veliko lepše razširiti. Res da ima zadruga vlog že blizu 600.000 kron, ali to je z ozirom na velikost zavoda še veliko premalo, v primeri mnogo manj, nego jih ima katerikoli drugi zavod, dasi je varnost tolika, kakor pri redko katerem drugem denarnem zavodu. Treba namreč pomisliti, da najbrže daleč po svetu nimajo takega zavoda, ki ima več lastnega denarja nego tujega ali vlog. In to je pri naši zadrugi, ki po pravilih niti ne sme imeti več vlog, nego ima svojega denarja ali deležnih vlog. Danes n. pr. ima podpisanih deležev nad 1.200.000, vplačanih v gotovini okroglo 630 000 kron, a vseh vlog je komaj 568.105 kron, torej je vsaka krona vloge več kot pokrita z vplačanim lastnim denarjem

in nad dvakrat pokrita s podpisanim. Poleg vsega tega pa je še neomejeno jamstvo. Kje je zavod, ki nudi podobno varnost?

To v premislek onim, ki imajo denar naložen za manjše obresti v tujih zavodih, in vendar bi ga lahko naložili na boljše obresti in veliko bolj varno v tem znamenito delujočem domačem zavodu v blagor in čast slovenskega naroda. Le potem, ako se slovenski denar, ki je danes še v tujih denarnih zavodih, preloži v slovenske, in pri nas tudi pod tako ugodnimi pogoji v „Trgovsko-obrtno zadrugo“, bomo mogli uspešneje delovati in napredovati na gospodarskem in s tem na narodnem polju. Zaključujemo z vsklikom: V takem delovanju — naša bodočnost!

O drevju na polju.

Ne bilo bi ravno pametno, ako bi se hotelo izvajati do skrajnega pravilo, da se naj zadnja pedenj zemlje izkoristi. To bi se tikalo vzgajanja sadja na takih kosih zemljišča, ki niso pripravljeni za drugo kulturo. Nekateri so mnenja, naj bi se na takih prostorih sadilo vedno le sadno drevje. To velja do neke meje, katere pa se ne sme prekoračiti. Pri vsem pa je treba gledati tudi na polepšanje okolice, t. j. da se z nasajanjem polja s sadnim drevjem ne spremeni poljane v nekak gozd, kjer rasto drevesa brez pravila.

Tudi se mora upoštevati okolnost, kake vrste sadje sadimo na polju in je gotovo, da ne bomo sadili prav plemenitih vrst jabolk in hrušek, ker polje ni tako zavarovano proti poželenju uzmovičev, nego baš domači vrt, ki je navadno dobro ograjen.

Na polje sadimo le take sadne vrste, ki so za splošno porabo, največ za mošt in katere provzročajo malo stroškov. Tudi je gledati na to, da se ne porabi za to preveč zemlje. Tako sadno drevje je potem od velike koristi na gospodarstvu. Dasi je v naših krajih le malo takih prostorov, kjer bi ne rastlo tudi žito ali drugi poljski pridelki, vendar nahajamo tudi take prostore, kjer se ne da ničesar drugzega gojiti, ko drevje. Taki prostori so na pr. strmi obrenki bregov, meje in groblje na polju, obali potokov, prodišča, pašniki in drugi taki pusti kraji. Na takih prostorih se prav izborna da vzgajati sadje in je treba pomisliti, da je drevje najboljša bran proti vetru in nevihtam ki škodujejo, in brani, da vpliva preveč suša.

Nasadi sadnega drevja na polju pa po drugi strani ne smejo ovirati poljskega gospodarstva in nikakor ne gre na pr. da bi nasajali na polju cele drevorede, ako ni potrebno, ker s tem se le pobere mnogo zemlje njivam. Ali v kolikor opravičuje nasajanje sadnega drevja, treba tudi gledati na lepoto, na pr. da se sestavljajo, kjer prostor dopušča, lepe

skupine drevja, ki kinčajo kraj. Za te nasade pa se mnogo bolj priporoča hruške nego jablana, ker poslednja preveč razprostre korenine, ki segajo v njive. Nikakor pa ni dobro saditi vrst drevja, ki visoko zraste, ker je nevarno zaradi strele.

Ako hočejo gospodarji posebno gledati na lepoto, lahko si umislijo na pr. v posameznih skupinah drevje, da postavijo med nje klopi in mize, kar je v poletnem času jako ugodno, le da ne sme podpirati lenobe.

Posebno koristno je pa, nasajati z drevjem obal potočkov in strug, to pa ne samo s sadjem, marveč tudi z drugim drevjem, najbolje z vrbo, pa z vrbo one plemenite vrste, ki je posebno porabna za pletarstvo. Drevje ob potokih varuje bregovje, da je ne raztrga voda in ako nese še posebnih koristi, kakor sadje in pletarska vrba, je to dvojnega pomena. Seveda ni pozabiti potokov, ob katerih raste sadje, pregraditi tu in tam z „rakami“ ali mrežami iz lesa ali žice, da voda ne odnaša sadja, ko dozoreva.

Menimo, da nasvet, zasajati s sadnim drevjem razna taka tla, ki dosedaj ne prinašajo nobene koristi, sprejmo mnogi gospodarji z veseljem. Naj le pomislijo, koliko je še takih krajev, ki bi se dali izborno izkoristiti, kakor na pr. s trnjevjem in drugo tako šaro preprežene livade. Ali ni razumneje tako šaro izklestiti, pa nasaditi sadno drevje, če tudi najnižje vrste, gotovo donaša več koristi ko robida!

Vedeti pa treba, da se stroški bolj in bolj množijo na gospodarstvu, da treba tudi skrbno gledati na to, kako se bodo pomnožili dohodki.

Kmetijske raznoterosti.

Razpis daril iz cesarja Franca Jožefa I zaklada za stare in zveste kmetijske posle. Iz tega zaklada, ki je bil ustanovljen l. 1898. v proslavo vladarjeve petdesetletnice, se letos odda deset daril po 20 kron. Ta darila se razdele meseca decembra takim kmetijskim poslom s Kranjskega, ki še sedaj služijo in se izkažejo, da so npravnega vedenja in da služijo mnogo (najmanj 30 let) neprenehoma pri eni in isti hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani. Prošnje je vložiti do 10 decembra t. l. pri podpisnem odboru. Vsaka prošnja (ki je ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gospoda župnika in od županstva. Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, ki so jim taki posli znani, naj jim opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo naredo na mesto njih. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Ljubljani, 15. novembra 1902

Poučni in zabavni del.

Partl v Miklavževem spremstvu.

(Spisal A. Zavabil).

(Konec.)

Vrag, ki hodi uprav ob tem času v Miklavževem spremstvu po hišah, sicer rožlja z verigami v vreči

ter spravi marsikaterega razposajenega fantalina v hipni strah, a s seboj vendar nikogar ne vzame. Vrag v spremstvu sv. Miklavža namestuje in predstavlja princip zlega, v čigar oblasti je bilo po naukih katoliške cerkve paganstvo pred Kristom, dočim Miklavž predločuje zmago krščanstva, ki je prevladalo pekel. Kaj pa je pri tem dogodku najčudnejše, je to, da je moč krščanstva prisilila celo peklenške moči, da morajo služiti njegovemu smotru in sicer s tem, da vzbujajo strah in grozo pri ljudeh ter potemtakem odvrčajo ljudi od zlega. Tak pomen ima Miklavžovo pohajkovanje iz krščanskega smatrališča. Vrag pa, ki je kot Miklavžev spremljevalec navadno zvezan ali prepašan z verigami, pomeni poraz in popolno uničenje paganstva. Pagani so v strahu častili svoje malike kot krute bogove ter provzročevali elementarnih nesreč, a tisti bogovi, ki jih je izmislil le strah ljudi pred neznanskimi silami narave, so se morali končno toliko ponižati, da so postali pokorni služabniki Miklavževi (namreč kristijanstva).

V različnih deželah in krajih nastopa vrag v raznih podobah in z raznimi šegami. V pruski Šleziji se imenuje v obče „ta hudi“ ter je oblečen v narobe obrnjen kožuh. Slovenci so ga nazvali partlnom in svoje dni je bila šega v mariborskem semenišču, da so ta dan domači strežniki obdarovali vsakega bogoslovca, ter mu dali pri večerji pod prtič na okrožniku — medenega partlna. Prav imenitnega „Miklavža“ z nebrojnim spremstvom partlnov pa prirejajo po samostanih, kjer se spremstva udeleži malodane ves samostanski naraščaj in edino ta večer smejo hoditi vragovi med posvečenim zidovjem ter slobodno obiskovati samostanske prebivalce, drugoč baje obletujejo meniške celice samo nebeški angeljčki — če je res.

Na Štajerskem hodi partl v ovčji koži, v roki ima vile in na hrbtu koš. V Dalmaciji in kjekod po Hrvatskem hodi Miklavž brez hudiča, in kod hodi, ne pretepava otrok, temveč jih le straši. Nasprotno pa je ogrski partl, zlasti med Slovaki, pravi surovež. Tam je namreč Miklavž učiteljeva žena, a vruga predstavlja — učitelj. Miklavž deli otrokom svete podobice, rožne vence in razne svetinjice, vrag pa marljivo vihti v roki palico, s katero prideta včasih v neljubo dotiko tudi gospodar in gospodinja, če sta bila med letom preveč trdosrčna in gluha za učiteljeve zahteve. Tam na Ogrskem, zlasti med Slovaki, se je namreč še ohranila ona, malo hvalevredna šega, kakor je bila tudi pri nas še pred kakimi 60 leti, da dobiva učitelj svojo plačo kar od faranov, ter hodi večkrat v letu po okolici, da si nabere kaj krompirja, fižola itd. da z otroci in z ženo doma ne pogine gladu. Blaženo učiteljsko življenje! Ako pa je kateri gospodar med letom kaj malo ali nerad dajal, ga na Miklavžovo sme kaznovati — vrag-učitelj. Pri tem ganljivem obhodu na Miklavžovo nosi tudi vrag-učitelj na hrbtu